

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v torek, 15. marca 1932.

Štev. 32.

Nezdrav pojav

Celjski mestni gremij trgovcev je na svojem letnem zboru v sredo zvečer z nezadovoljno večino prisotnih članov sklenil, da izstopi iz Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo. Ta sklep je naše trgovstvo v resnici ne malo presenetil, pa se nam zato zdi potrebno, da o tem spregovorimo nekoliko besed.

V početku naše mlade države je bilo polno borb in trenj, katere je v prav posebni meri občutilo zlasti naše trgovstvo. Nemoralne razmere na vseh tržiščih, valovanje cen, neurejenost v upravi in gospodarstvu vedno nove krize, so silile slovenskega trgovca, da se je tesneje oprijel svojih stanovskih organizacij, da je po svojih močeh skušal njih delo čim bolj poglobiti. Zavedajoč se, da je v združitvi in slogi moč, so ustanovili vodniki slovenskih trgovskih organizacij enotno organizacijo, ki naj bi bila krona gremijalne organizacije — osnovali so Zvezo trgovskih gremijev za Slovenijo.

Z navdušenjem smo vsi trgovci pozdravili to novo organizacijo, ki je postala prav kmalu ognjišče smotrenega in preudarnega prizadevanja za interese slovenskega trgovstva.

Ni stara ta naša zveza, saj smo šele lanske leto praznovali njen desetletni jubilej, vendar se je že v tem kratkem času pridobila dokaj neutajljivih zaslug za naš pokret in za prospeh in procvit celokupnega slovenskega trgovstva. Široko je razpela svoj delokrog in upravičeno smemo trditi, da če bi te naše zveze doslej še ne imeli, bi jo morali prav gotovo sedaj ustvariti, zakaj časi so za slovenskega trgovca resni in računati moramo z dejstvi, čeprav so neprijetna. Zato je treba podvojene čuječnosti in naporov, da si moremo ohraniti pridobljene pozicije. V težkem boju, ki se bide sedaj na gospodarskem polju, bo treba močnih trdnjav in trdnjav, da bomo v stanju kljubovati silam, da se naša fronta ne prebije in razblini. Napori posameznikov v taki borbi ne zaležejo mnogo. Moč leži le v strumni enotni organizaciji, v sistematično organiziranem delu nas vseh. Zato ne ravna v interesu našega trgovstva, kdor zanaša v težkih naših prilikah nesoglasje v našo enotno fronto in ne ravna pametno, kdor misli, da bo mogel sam uspešneje delati za skupne koristi.

Bolj kakor kedaj prej so pri nas prilike take, da morajo slovenski trgovci složno stati v skupni fronti in v skupnem prizadevanju za obrambo svojih interesov. Kdor hoče aktivno sodelovati in sodelovati na izboljšanju in ozdravljenju razmer, ne sme stati ob strani prekrizanih rok, ampak uveljaviti se mora v skupni organizaciji in s svojimi mislimi in zahtevami, podpreti naše organizacije, kajti uspešno delo je mogoče le potem organizacije.

O uspešnem delovanju naše Zveze ni potrebno izgubljati besed. Ob raznolikosti želja in potreb ni udeleževanje v centrali organiziranega slovenskega trgovstva niti lahko, niti hvaležno, pa so prestali dosedanjih vodniki naše Zveze gg. Ivan Jeladin ml., Vilko Weigl in Jos. J. Kavčič dokaj grenkih preizkušenj v svojem prizadevanju za skupne interese, mnogo neprijetnih dni, mnogo nevednosti in gmotnih škod. V resnici je obdobje vredno, ako se v današnjih težkih časih, ko mora sleherni trgovec zastaviti vse svoje sile zato, da vzdrži lastni obrt nad vodo, še najdejo ljudje, ki se žrtvujejo za skupne koristi, ki se za nas izpostavljajo in s požrtvovalno ljubeznijo skrbijo za skupni blagor. Zato greši nad celokupnim trgovstvom, kdor takim ljudem ovira delo, kdor skuša rušiti to, kar se je v desetletju zgradilo z muko, trdom in žrtvami.

Izgovor, da naša Zveza ni obligatorna, je prazen in dokazuje le, da ne moremo samega sebe podrediti interesom in organizirani volji celote, ki je silnejša kot vsaka prisilna armada. Za prisilno organizacijo ni treba niti stanovske samozvesti, niti

dobre volje, zato ne morejo združbe, ki so prisilno ustanovljene, roditi takih uspehov in ustvarjati takih vrednot kot prostovoljne. V zgodovini občudujemo herojstva in uspehe dobrovoljnih armad, dočim najdemo, da so prisilne fronte, ki so jih strojnice in sila gnale v boj, v odločilnem momentu odpovedale in se razpršile. Prav tako je tudi v naši borbi. Odporna naša moč more izvirati samo iz prostovoljne organizacije in samo taka je znak naše visoke stanovske zavednosti, naše močne volje in trdnega notranjega prepričanja o pravičnosti in utemeljenosti naših zahtev. Samo fronta, ki je zgrajena na takih pogojih more računati z uspehi borbe, s končno zmago in le na ta način dokazana solidarnost celokupnega slovenskega trgovstva mora imponirati! Tako dosežena solidarnost je temeljna podloga in življenski predpogoj vsakega uspeha, zato je ne smemo rušiti. Ponosni smo bili na naše skupne in enotne nastope v vseh stanovskih vprašanjih in s tem smo dajali vzgled tovarišem v drugih pokrajinah. Zato teh vrednot, ki so nam večkrat pomagale iz stisk in težav, ne smemo uničevati.

Nevarna bolezenska psihoza, ki je v

težki gospodarski borbi mnoge že uničila in drži vso našo gospodarsko javnost pod težkim pritiskom, ne sme okužiti našega organizacijskega življenja. Prav v takem času morajo stati naše organizacije s podvojeno čuječnostjo na braniku in zato služijo največje naše podpore. Močna in neokrnjena zveza naših trgovskih edinic je bila in je danes mogoče v še večji meri kot kedaj prej postulat potrebe časa. Sklep celjskega zbora je bil storjen z majhno večino, zato smo prepričani, da bo načelstvo gremija ta sklep, ki ne more predstavljati volje celokupnega celjskega trgovstva, revidiralo ali vsaj dalo priliko, da pride pred širši forum.

V težkih časih, ki jih preživlja naše trgovstvo ni zdravo, ne pametno, da zapuščamo svoje preizkušeno vodstvo. Dolžnost naša je, da vsi še trdneje poprimemo za drevo pri plugu in zavlečemo nove globoke brazde. Proč z vsem, kar nas razdvaja in hoče rušiti naše vrste. O malenkostih bomo lahko razpravljali v bolj časih, današnje prilike nam tega ne dovoljujejo. Složno kot en mož moramo stati na braniku in zavedati se težkih časov, v katerih živimo!

Enodušnost našega gospodarstva v boju proti Batji

Naše gospodarstvo preživlja težko krizo. V resnih časih, v kakršnih živimo, občutimo pezo krize in njene posledice tem občutnejše. Naravno je, da iščemo in izbiramo sredstva, katera naj nam pomagajo. V teh prizadevanjih smo nehoti primorani, da proučujemo tudi dejstva, ki so nas privedla v današnjo krizo.

Pretečeno nedeljo je priredil obrtni odsek ljubljanske zbornice v Celju obrambni kongres naše čevljarke obrtnosti, katerega so se v častnem številu udeležili tudi zastopniki naše trgovine in industrije, da na ta način manifestirajo svojo solidarnost s čevljarstvo stroko.

V našem gospodarstvu je zakrivil obupni položaj, v katerem se nahajajo naši čevljarji in poleg njih tudi čevljarke in usnjarske tvornice ter trgovina s čevlji, naravnost katastrofalen porast uvoza Batinih čevljev iz Češkoslovaške. Naša država je po statističnih podatkih druga največja odjemalka Batinih čevljev v Evropi. Uvoz češkoslovaških čevljev, ki je znašal v letu 1930. še 66 milijonov dinarjev, se je v letu 1931. dvignil na 128 milijonov, dvignil se je torej skoro za 100%. Ako bodemo v tem tempu napredovali, utegnemo v doglednem času doseči v Evropi prvo mesto, kajti iz drugega mesta na prvo mesto ni tako dolga pot.

Prej ali slej bo morala tudi pri nas predreti zavest, da nam uvoz finalnih produktov, kakoršne sami v dovoljni meri moremo izdelovati, neizmerno škoduje. Stopiti bomo morali v vrsto držav, ki so že s primernimi ukrepi zavrle dotok takega blaga, kakor so čevlji. V inozemstvu imamo v tem pogledu zadosti poučnih vzgledov, kako ovira tak uvoz Francija, kakšne uspehe je imela v tem oziru Nemčija, Italija itd., torej države, ki imajo s Češkoslovaško trgovsko pogodbo — kakor mi.

Popuščanje ali postopno likvidiranje sedanjega položaja bi ne bilo umestno. Tujec je napram našim obrtnikom in trgovcem brezobziren in tudi nam ni treba biti obzirnim. Njegova tendenca je ustvariti si v čevljarstvu stroki monopol za vsako ceno. V zasledovanju svojih ciljev ni izbirčen. To se najbolj vidi v njegovem prizadevanju, da odvzame malemu obrtniku še tisti skromni zaslužek, ki ga ima pri popravilih, s tem, da hoče vsaki prodajalni priključiti še popravilnico čevljev. To prizadevanje vzbuja v naših obrtnikih naraven odpor, kateremu so dali duška na celjskem kongresu.

Nič na boljšem nego čevljarji obrtniki

niso naše tvornice usnja in čevljev, ki dajejo dela in kruha številnim domačim ljudem. Po sili razmer so primorane, da zmanjšujejo produkcijo, odpustajo delavstvo in s tem množijo nehoti brezposelnost. Saj drugače niti mogoče ni, če tuji izdelki kljub carini uspešno konkurirajo. To kaže, da je carinska zaščita za našo čevljarstvo stroko vendarle še prenizka, vsaj dotlej da se bo gros naših konzumentov dal prepričati, da je dobiček pri nabavi tujega mehničnega produkta napram dobremu domačemu ročnemu delu le navidezen.

Trgovina s čevlji, ki pa prodaja in prvi vrsti domače produkte, ni v nič boljšem položaju. Tudi njo, ki daje zaslužek domačim čevljarjem, vedno bolj ubija inozemska konkurenca.

Mi živimo v težkih prilikah. Za denar je trda, vendar ga prav na debelo razmetavamo, ker ne znamo ceniti vrednosti in trpežnosti domačega ročnega dela. Preveč važnosti polagamo videzu. Tuji čevlji vedno bolj prodirajo, tudi na deželi, tako, da se mora človek nehoti vprašati, ali je kriza na kmetih res tako huda, ko najdemo na deželi, ne redko tudi visoko v hribih dekleta v malotrpnih tujih čevljih z visokimi petami in svilenimi nogavicami. Zato je popolnoma naravno, da tudi podeželski čevljarji nimajo dela, postajajo nervozni in skrbje za svojo usodo.

Ako se naši ljudje nočejo sami preorijentirati, je do cela naravno, da se jim mora nabava tujih izdelkov vsaj otežkočiti na način, kakor so to storile tudi druge države.

Celjski kongres je dal signal za novo akcijo v prilog čevljarke obrtnosti. Uverjeni smo, da se bodo enaki kongresi vršili tudi drugod po naši državi in dosegli, da se bo minimalni program, ki ga je postavil ta kongres, z uspehom izvršil. Celjski kongres je pokazal na rak-rano našega celokupnega gospodarstva. Mimo nje mero-dajni faktorji ne morejo iti brez dalekosežnejših ukrepov, ki naj jo izlečijo, dokler ne postane neozdravljiva.

Celjski kongres je pokazal vzgledno solidarnost slovenskega gospodarstva. Ramo ob rami z obrtnikom je manifestiral svojo odločno voljo tudi trgovec in industrijec. Nas kot glasilo slovenskega gospodarstva solidarizma enodušnost slovenskega gospodarstva odkrito veseli, to tembolj, ker smo že ob ponovnih prilikah ravno glede Batinih izdelkov zavzeli stališče v skladu z interesi našega celokupnega gospodarstva.

Elektrifikacijski problem v Dravski banovini

Predavanje prof. dr. techn. Milana Vidmarja v društvu »Merkur«, 10. marca 1932.

(Nadaljevanje.)

Vse to bi bilo lahko preštudirano, premišljeno in prebavljeno v gospodarskem zatišju nesrečnih let svetovne vojne. Takrat je bilo že videti, da bo privatna podjetnost posegla po elektrifikacijskih problemih. Temu naravnemu dejstvu bi bil novi elektrifikacijski načrt lahko od vsega početka prilagojen. Toda minila je vojna, prešla so prehodna leta in novi načrt za elektrifikacijo Slovenije ni bil gotov. Tudi danes ni gotov. Mnogo še debatiramo o njem.

*

Še med svetovno vojno je švicarski kapital začel v Fali ob Dravi graditi veliko moderno hidrocentralo. Izdatna vodna sila na našem severu je obetala velike množine električne energije. Do 200 milijonov kilovatnih ur producira lahko na leto ta največja naša elektrarna.

Če računamo, da ima Dravska banovina en milijon prebivalcev, dobimo že v elektrarni v Fali v skrajnem primeru 200 kilovatnih ur na leto in glavo prebivalca. V sosednji Avstriji, ki je zelo dobro elektrificirana, odpade na leto in glavo prebivalca skoraj 400 kilovatnih ur. Industrijske države, kakor n. pr. Nemčija, dosega seveda izdatno višje konzumne številke. Za nas Slovence pa je prav gotovo za dolgo vrsto let 200 do 250 kilovatnih ur na leto in glavo prebivalca visoka konzumna številka.

Privatna podjetnost je tedaj neposredno po zaključeni svetovni vojni naš elektrifikacijski problem prav za prav rešila. Toda le na videz. Pretežno večino svoje produkcije je elektrarna v Fali namenila največji naši kemični industriji v Rušah. Dovolj pa je vendarle ostalo kilovatnih ur za preskrbo vsega štajerskega dela naše banovine.

Kranjski del Dravske banovine je neposredno po svetovni vojni tudi dobil svoje elektrarne. Na žalost pa je dobil veliko malih elektrarn, produkcija električne energije je zaradi tega v tem delu banovine zelo razkosana.

Elektrarna na Završnici je ostala torso. Namesto da bi vršila vlogo dopolnilne elektrarne, je začela obratovati kot samostojna električna centrala. Po vsi severni Gorenjski je razpredla svoje mreže.

Ob Savi smo dobili večjo elektrarno v Kranju, ki premore okroglo 2000 KS. V Tacnu pri Ljubljani daje Sava moderni elektrarni, ki je zgrajena za 2000 KS, začasno le 1000.

Kranj je postal industrijsko središče. Cenena električna energija je privabila cel roj podjetnikov. Elektrarna v Tacnu je zasedla ves severni del ljubljanske okolice ter celo prodrla v samo mesto.

Mestna elektrarna ljubljanska je po končani svetovni vojni zašla v velike težave. Električna energija je bila v našem glavnem mestu draga stvar. Veliko premalo je je bilo. Zato so morale pomagati okoliške elektrarne.

Naj omenim še, da je po vojni nastala elektrarna v Škofji loki, nesrečna elektrarna v Zireh in mogoče še bolj nesrečna elektrarna v Zagradcu na Dolenjskem. Tudi Tržič ima danes svojo elektrarno.

Kako stoji tedaj danes elektrifikacijski problem? Navidez tako, da imamo prav za prav skrbeti samo še za Dolenjsko. Pozabiti pa ne smemo, da stoji v Trbovljah velika električna centrala za 9000 Kw, ki ne obratuje, ki bi pa prav lahko preskrbovala vso Dolenjsko. To tembolj, ker odplava iz Hrastnika, Trbovelj in Rajhenburga vsako leto po Savi 60.000 ton premo-

govnih odpadkov, ki bi pokurjeni silno poceni producirali električno energijo.

Kdor dandanes misli na preskrbo vse naše banovine s potrebno električno energijo, mora računati pred vsem s tem, da je štajerski del banovine preskrbljen. Računati mora nadalje s tem, da ima elektrarna v Fali obilo presežne energije. Od kar je tvornica v Rušah skršila svoj obrat, pada na leto gotovo 100 milijonov kilovatnih ur neizkoriščenih preko jezov. Ta naravna energija je naše narodno premoženje in kdor ne misli nanj, ga zapravlja.

Tudi pravkar omenjeni premožni prah, ki neizkoriščen odplava po Savi, je narodno premoženje. Najmanj 20 milijonov kilovatnih ur nam neizkoriščenih izgine v valovih. Izgube v Fali in v Trbovljah so tem strašnejše, ker predpostavljajo fiktivne izgube. Saj vendar v Fali in v Trbovljah potrebni produkcijski stroji stoje. Niti pare ni treba investirati za izrabo naravne energije.

Javni elektrifikator mora nadalje računati s tem, da tudi v kranjskem delu banovine elektrifikacija nima bogve kako obsežnih nalog. Mesta so za silo preskrbljena. Res je, da je ljubljanska elektrarna že zopet premajhna. Res je, da so večji kraji po Notranjskem in Dolenjskem brez elektrike. Res pa je tudi, da se je naša industrija po večini že preskrbela s potrebno električno energijo. Veliki odjemalci nikjer ne čakajo novega elektrifikatorja.

V bližini Ljubljane so Združene papirnice na Fužinah zgradile ob Ljubljanci hidroelektrično centralo za 3000 KS. Ta centrala jim daje potrebno ceneno energijo. Papirnice bi pač rade zgradile tudi večjo centralo v Medvodah. Po nepotrebnem pošiljajo vsako leto težke milijone za lesovino v inozemstvo. Same bi lahko s ce-

leno električno energijo izdelovale lesovino. Iz Velenj energija zaradi previsoke cene za to fabrikacijo ne prihaja v poštev. Vključ temu papirnice niso dobile dovoljenja za zgradbo hidrocentrale v Medvodah.

Kranjska industrijska družba si je v zadnjih letih zgradila lastno veliko elektrarno. Tudi to podjetje ne bo jemalo energije iz omrežja Kranjskih deželnih elektraren. Pivovarna »Union« ima kalorično centralo, producira tedaj potrebno obratno energijo navidez razmeroma drago. Pa vendar tudi pivovarna ne more drugače, nego obratovati z lastno elektrarno. Za svojo fabrikacijo potrebuje namreč obilo pare in to paro ji parni stroji oddajajo takorekto zastoni.

Tekstilna industrija v Kranju je preskrbljena. Industrija v Trzinu je preskrbljena.

Po vsem tem potrebuje kranjski del naše banovine samo še energijo za privatno porabo, predvsem za luč. Tudi za poljedelske motorje in za motorje obrtnikov. Toda ta konzum je razmeroma minimalen. Daleč smo še od razmer, ki vladajo v Nemčiji, kjer privatnik na deželi konsumira na leto 30 kilovatnih ur. Če bi bilo treba preskrbeti pol milijona prebivalcev v kranjskem delu banovine z domačo električno energijo, bi bilo treba producirati zanje kvečjemu 15 milijonov kilovatnih ur, v resnici pa najbrž komaj 10 milijonov.

Jasno je po vsem tem, da ne potrebujemo nobenih novih elektraren. Za dolgo vrsto let ne. Pač pa potrebujemo električno omrežje. Nadalje potrebujemo organizacijo naših elektraren. Potrebni smo institucije, ki bi skrbela za razdeljevanje električne energije po krajih, ki so je potrebni. To so naši pravi elektrifikacijski problemi. (Dalje prihodnjiki.)

† Ivan Kreuger

Ivar Kreuger, pred kratkim še najboljši mož Švedske in ena največjih mednarodnih finančnih kapacitet, je prostovoljno zapustil to življenje. Ivan Kreuger umre, ker je bila v svetovno krizo potegnjena tudi ogromna tvorba njegovega industrijskega in finančnega koncerna, raztezajočega se po vsem svetu in obenem tudi zelo labilnega, ker so bila vsa podjetja vpletena drugo v drugo. Njegova prostovoljna smrt nas spominja na smrt velikega belgijskega finančnika Loewensteina, ki se je prav tako prostovoljno umaknil iz življenja. Kreuger je bil sin sedanje dobe, delavec, ki mu ga na svetu skoraj ni bilo para, finančni ženij s kombinacijami, kakršnih v taki veličini in ženialnosti najbrž ni nobenih več. Kreuger je živel za svoja podjetja, on ni poznal drugega kot delo. V zadnjem času si ni privoščil niti ure miru; komaj je bil v Stockholmu, že je odletel v aeroplanu v Pariz ali Berlin, se je peljal nato v New York, se je takoj vrnil, je obiskal razne evropske vlade, in tako naprej. Da nihče tega ne more zdržati in da morajo slednjič nastopiti najhujše duševne depresije, je bilo pričakovati vnaprej. — Vrhutega je bil Kreuger eden najmanj dostopnih ljudi na svetu in ni iskal nobenih prijateljev.

Njegovo življenje je bila gigantska borba s številnimi in transakcijami, igra s tvorbami trustov in koncernov. Rojen je bil leta 1880. Po poklicu je bil arhitekt; živel je mnogo let v Nemčiji, Franciji, Angliji, Ameriki in Južni Afriki; tu se je seznanil tudi z velikim Cecilom Rhodesom. Z 28. leti se je vrnil v švedsko domovino, je v Stockholmu mnogo zidal in je pričel misliti na ogromne razvojne možnosti švedske vžigalične industrije. On sam je bil iz stare švedske vžigalične dinastije. V letih 1912 in 1913 je pričel fuzionirati vžigalične tovarne, pri čemer so nastali hudi boji s konkurenčnim koncernom. — Leta 1917 je Kreuger zmagal in to je bil prvi njegov korak do velepodjetništva.

V svoji dobi si je priboril v vžigalični industriji takorekto svetovno gospodarstvo in je preko tega ustvaril popolnoma nove oblike mednarodnega posojevanja. Potom pogajan z vladami, si je znal pridobiti v posameznih deželah fabrikacijski ali prodajni monopol ali pa oboje skupaj. Pomagala mu je pri tem njegovemu delu finančna stiska številnih držav v povojni dobi. V zadnjih letih je nastopil Ivar Kreuger kot državni bankir velikega in največjega formata, najprvo v malih in srednjih državah Južne Amerike in Evrope, tako v Poljski, Ogrski, Jugoslaviji in Grčiji, slednjič v Nemčiji. Znal je z minimum lastnih sredstev doseči maksimum

gospodarskega in finančnega vladanja. V ameriških, švedskih in holandskih delnicah Kreugerjevih družb je bil naložen velik del mednarodne hranilne glavnice. — Banke, ki so pripadale njegovemu koncernu, so bile pod njegovo kontrolo, kot pri Fordu, in ne obratno. Dividende njegovih podjetij so bile zelo lepe, in navadni ljudje so brezpogojno veržali vanj. Natančnejši opazovalci so pa že dolgo časa opozarjali na notranje konstruktivske napake velikanske Kreugerjeve gospodarske stavbe, ki je bila skoraj brezpogojno zgrajena v smeri na hausse, dvig in ekspanzijo in ki je zahtevala zmeraj nov dotok kreditov z mednarodnega denarnega trga najširših slojev. Istočasni beg kapitala in neizpolnjevanje obrestnih obveznosti od strani številnih držav Evrope in Prekomorja sta ves Kreugerjev koncern do dna omajala; in teh težkoč Kreuger ni mogel premagati.

Skupno glavnico vseh Kreugerjevih podjetij v 40 deželah sveta s 150 tovarnami in 50.000 delavci navajajo z več kot eno milijardo švedskih kron. Temelj tej ogromni glavnici je dala zaničevana vžigalična. Na tem temelju si je zgradil Kreuger državo izrednih obsežnosti. Imel je vpliv na največjo banko Severne Evrope, bil je med največjimi posestniki v Berlinu, nadzoroval je švedske tovarne kroglinih ležajev, bil je lastnik kalijevih rudnikov in časniških podjetij itd. Vse niti mednarodnih njegovih podjetij, najsi nosijo peruanska ali kitajska ali kakršnakoli imena, so se stekale v Stockholmu, pri možu, ki se je znal uveljaviti tudi nasproti Rockefellerju.

Tri četrtine svetovne produkcije vžigalič pripada švedskemu trustu. Začelo se je s sosednimi deželami Finsko, Norveško, Estonko, Latvijo, Litvo, na vrsto je prišla Nemčija, deloma Anglija, Holandska in Belgija, klonile so Švica, Avstrija, Ogrska, Jugoslavija, Češkoslovaška, dalje Danska, Italija, Portugalska in Grčija. V Ameriki imenujemo Ecuador Peru, Chile, Mehiko in celo Kanado, v Aziji Japonsko in Indijo. Kreugerjev trust je prodril tudi v Afriko in Avstralijo.

Vzrok za kritično razpoloženje borz proti Kreugerjevemu podjetjem v zadnjem času tiči v neugodnem razvoju kreditnih transakcij Kreugerja. Nad 300 milijonov dolarjev je investiral v državnih posojilih in je z velikim delom obtičal v njih. Njegovo pričakovanje, da mu bo obinstvo te naložbe odvezlo, se je le deloma uresničilo, in to je omejilo koncernu finančno prostost gibanja. Vrh tega se morajo boriti skoraj vse države sveta s skrbmi deficita in je umljivo, da se je z gotovo skeptom gledalo na podjetja, ki so bila tako

močno angažirana v državnih posojilih.

Kreuger se je mudil nazadnje v New Yorku v zadevi 500 milijonskega posojila, in že tam so mu živci odpovedali. Njegovi najožji sodelavci preiskujejo sedaj položaj koncerna. Kaj bo s švedskim trustom in z njegovimi izrastki, ko je padel glavni stebel? Nehote nam uhajajo misli na velikega nemškega industrijskega kralja Stinnesa, kojega življensko delo se je z njegovo smrtjo zrušilo kot se zruši trhlja stavba ob potresu.

Ponudbe, poupraševanja

Tvrška Ernesto Giani, Milano, Via Hayez 3, Italija se zanima za nakup večje množine jedilnih gob. Korespondenca italijanska.

Tvrška Henrik Goldfarb, trgovina z južnim sadjem na debelo, Warszawa, Plac Żelaznej Bramy 6, Poljska, se zanima za uvoz sadja (svežih češenj, marelic, breskev, brusnic, jabolk, sliv, grozdja itd.) iz Jugoslavije v Poljsko. Tvrške naj se s svojimi ponudbami (v nemškem jeziku) obrnejo direktno na prej imenovano firmo.

Tvrška Giovanni Wurzer, Fiume, Via Cavour 1, želi stopiti v kupčijske zveze s tukajšnjimi tovarnami parketov.

Iz naših organizacij

Gremij trgovcev za mesto Maribor vabi na redni občni zbor gremija, ki se bo vršil v sredo dne 30. marca 1932 ob pol 20. uri v zgornji dvorani hotela »Orele« z običajnim dnevnim redom. Ker se vsled kratko odmerjenega časa zapisnik zadnjega občnega zbora na tem zborovanju ne more čitati, leži isti vsem članom v gremijski pisarni na vpogled. Vsled sklepa načelstva ima vsak član, ki neopravičeno izostane od občnega zbora, v smislu § 24. gremijskih pravil plačati globo v znesku 30 dinarjev. V slučaju, da bi ta za pol 20. uro sklicani občni zbor ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem mestu drugi občni zbor, ki sklepa veljavno neglede na število navzočih članov.

Arhitekt

vseh vrst eno- in večbarvne

Jugografika

Ljubljana, So. Petra nasip 23

Omejitev v jugoslovanski trgovski plovbi

Iz Splita poročajo, da bodo ustavili tretjino vseh plovbnih črt. V poletni sezoni hočejo opustiti tudi dve brzovozni zvezi, dalje črte Split—Omiš—Makarska, Split—Kaštela—Trogir in Dubrovnik—Ston ter lokalne proge, ki gredo iz Splita in Sušaka ven. Sliši se tudi, da bosta spojeni po dve črti v eno itd. Odredbe bi se izvedle v interesu varčevanja. Kakor znano, je pogodbenim potom določenih za deset let vsako leto 70 milijonov dinarjev državnega prispevka za »Jadransko Plovidbo«, »Dubrovačko« in »Boko«; protiusluge družb obstojijo v prevažanju pošte, ugodnostih za uradnike, prevažanju vojaštva in zlasti v vzdrževanju pasivnih črt. — Dodatno k temu poročilu beremo: »Poletni vojni red »Jadranske Plovidbe«, ki je stopil v veljavo doslej zmeraj s 1. aprilom, bo letos pričel obratovati šele 15. maja, istočasno s poletnim voznim redom državnih železnic. Poleg tega bo »Jadranska Plovidba« nekatere svoje prometne črte ustavila. Končni sklep še ni napravljen.« — Iz vsega tega vidimo, da je val svetovne krize zagrabil tudi našo trgovsko mornarico in da mora tudi ona računati z danimi razmerami. Nemška, francoska in druge trgovske mornarice so se s spreminjenimi razmerami že zelo sprijaznile.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd.

Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Po svetu

Jugoslovanskega konzulata v Bratislavi ni več; z delovanjem je prenehal 15. t. m. in so vsi njegovi uradniki pridržani jugoslovanskemu poslanstvu v Pragi.

Na trgu jajec so se cene utrdile, ker je po vsej Evropi zelo snežilo. Nakupna cena v St. Juriju ob J. ž. je narasla na 55 par.

Jugoslovanski tujkoprometni urad v Varšavi je bil odprt na svečan način 10. t. m. Ima lepo nalogo propagande za naš tujski promet med Poljaki.

Obtok bankovcev v Avstriji je bil 7. t. m. v znesku 987 milijonov šilingov krit v zlatu in devizah s 24,3 odstotki.

»Zeleni kredit« v Ogrski, namenjen za financiranje žetve, je določen letos z 20 milijoni pengö.

Vesti o omejitvi deviznega prometa v Poljski so neutemeljene; te vesti, ki so jih prinesli nekateri poljski listi, se sedaj poluradno demantirajo.

Hranilnicam v dobro pride zamenjani denar v Avstriji zamenjavajo sedaj bankovce po 1000 šilingov in se marsikakšen zamenjan bankovec pusti kar v hranilnici.

Zunanja trgovina Avstrije se še kar naprej krči in vse odredbe zadnjega časa so ostale brezuspešne.

Obtok bankovcev v Nemčiji je bil 7. t. m. v znesku 4179 milijonov mark krit s 24,8 odstotki; ves obtok plačilnih sredstev skupaj s kovanim denarjem je znašal 6159 milijonov mark.

Mednarodni kartel vagonov je po izstopu nemške skupine razpuščen; ostale skupine (Francija, Belgija, Italija, Švica, Avstrija, Češkoslovaška, Ogrska in Poljska) so sklenile poseben dogovor, ki bo urejeval prodajno delovanje v tehniškem in finančnem oziru.

Nova rumunska carinska zvišanja so predložena parlamentu; tičejo se v prvi vrsti sadja, dalje tekstilij, kovin in osebnih avtomobilov.

Amerika nastopa proti nemški kemični industriji; zadevni govor Garvina, predsednika ameriške Chemical Foundation, smatrajo za pripravo k prepovedi uvoza nemških kemičnih izdelkov v USA.

Zlate zaloge Francoske banke so narasle na 75.500 milijonov frankov; vse obveznosti banke so krite z 68,84 odstotki.

Novi predsednik Mednarodne trgovske zbornice je Abraham Frowein, predsednik nemške skupine te zbornice.

V Švici so ustanovili monopol surovega masla, da zaščiti domače švicarsko mlekarstvo; organizacija se bo imenovala »Butyra«.

Turška vlada naznanja, da ne more zadostiti svojim plačilnim obveznostim proti onim inozemskim koncernom, ki so gradili v Turčiji železnice.

Japonska Narodna banka je znižala obrestno mero od 6,57 na 5,84 odstotka.

Devizni predpisi v Češkoslovaški so na novo poostreni in veljajo nazaj do dne 10. marca.

Število brezposelnih v Franciji je navedeno 5. t. m. s ca. 300.000 osebami proti 44.000 ob istem lanskem roku.

Cisti dobiček Avstrijske Narodne banke za leto 1931 je izkazan s 3.086.000 šilingi. O razdelitvi dobička se bo pozneje sklepalo.

Švicarska Narodna banka izkazuje 5 milijonov 700.000 čistega dobička (lani 7 milijonov 100.000) in bo razdelila 6-odstotno dividendo.

Mednarodni bakreni kartel je sklenil produkcijo nadalje reducirati, od 26 na 20 odstotkov kapacitete.

Namesto razpadajočega cinkovega kartela misli Nemčija na ustanovitev kontinentalne cinkove carinske zveze, ki bi ob 500.000 tonski porabi razpolagala s produkcijsko kapaciteto 950.000 ton.

Povrnitev Anglije k zlati valuti, a ne na stari pariteti, označa Chamberlain kot zadnji cilj angleške vrednostne politike. Funt ne sme doseči višine, ki bi škodovala angleški industriji.

Edison, največji italijanski električni koncern z glavnico 1295 milijonov lir, razdeljuje za leto 1931 8-odstotno dividendo proti 10 odstotkom za leto 1930. Glavno podjetje ni imelo zgub, pač pa udeležbe pri drugih podjetjih.

Delo na domu svetla točka v krizi. Opozarjamo na ponudbo v inseratnem delu današnjega lista firme Domača pletarska industrija Josip Kalis, Maribor, Trubarjeva 2. Pletilni stroj »Regentine« daje delavoljnim možnost zaslužka. Na željo pošlje firma natančne prospekte.

Žalostna kronika

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo naslednjo okrožnico o otvorjenih in odpravljenih konkurzi in prisilnih poravnava izven konkursa za čas od 1. do 10. marca 1932.

A. OTVORJENI KONKURZI:

Dravska banovina: Sironič Slavko, Velenje.

Savska banovina: Budimir Gjuro, Zrmanja—Otrič; Crnički Tomo, Lipovac; Fischer & Bruchsteiner, Zagreb; Hermann i Wachtel, Zagreb, Mesnička ul. 4; Hönig Stjepan i Kosmat Stjepan, Bačvari-Zagreb, Klačnička ul. 9; Pollak S., Zagreb, Dračkovića 23; Santa Eva, Gjugjevac; Veber i Udžbina, Veliki Grdjevac; Zornberg Branko, Jastrebarsko.

Drinska banovina: Stančić Sreta, Maršica; Vorkapić i drug, Sudarević Lea, Sarajevo.

Zetska banovina: Kapić Ahmet, Nikšić. Dunavska banovina: Krajnović Jovo, Obrovac; Matić Mate, Smed. Palanka; Tračak Jan, Bački Petrovac.

Moravska banovina: Milosavljević Dj. Miladin, Petrovac Požarevački; Obradović Luka, Petrovac Požarevački; Radivojević Atonije, Gornji Adrevec.

Vardarska banovina: Čekić J. Mirko, Leskovac; Industrijska trgovačka banka, Vranje; Isliam Hvi, Skoplje; Janković Trajko, Leskovac; Kraigo St. Gjorgje, Skoplje; Koen Avram, Skoplje; Mitrović Anastas i sinovi, Leskovac; Simić Gjorgje, Skoplje; Stojanović Mile (Golotpe), Leskovac; Temeljkić Dima in D. Nikola, Bitolj.

Beograd, Zemun, Pančevo: Spasojević A. Milovan.

B. RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE IZVEN KONKURZA:

Savska banovina: Balja Stjepan, Zagreb; Čapkan Stjepan, Grubišno polje; »Engleski magazin« Sidor Josip, Zagreb; Kamatnik Makso i Misner Aleksander, Zagreb; Kremer & Elsig, Zagreb; Landsky Rudolf, Zagreb; Mateička Josip i Terezija, Osijek; Mesenich Antonija, Crikvenica; Popović Damjan, Osijek; Stein Simon Osijek; Stern Arnold, Varaždinske Toplice.

Drinska banovina: Mešinović H. Muhamed, Sarajevo; Mikavica Milislav, Višegrad; Montiljo J. Mika, Brčko; Palić Petar i Branko, Trpinje; Papo D. M. Moise, Sarajevo; Stern Karlo, Sarajevo.

Zetska banovina: Babić Lazar, Bileće. Dunavska banovina: Čanji (Czanyi) Juraj i Marija, Bački Petrovac; Bergental Albert, Vel. Bečkerek; Kreutzler Karlo i Marija, Senta; Mor Steva, lastnik Tordi Franja, Apatin; Oficirski Paja, Ada; Srpsko sremska banka d. d., Ruma; Tomić Miloš, Turija; Topolski Mijo, Ruma.

Beograd, Zemun, Pančevo: Lero T. Milan, Beograd; Mojsilović Steva, Beograd.

C. ODPRAVLJENI KONKURZI:

Dravska banovina: Aleševac Peter, Kranj.

Savska banovina: Ilakovac Mijo, Velika Kopanica; Mihoković Anka, Zagreb.

Drinska banovina: Simonović Isam, Šabac.

Zetska banovina: Puljizević i Ivetić, Dubrovnik.

Dunavska banovina: Perl Franjo, Senta; Platz Ladislav i Marija, Novi Sad; Trajer Franja, Temerin.

Moravska banovina: Damjanović Radije i Tošić Živko, Mali Krčmar; Tomić Dimitrije, Piro; Živković Tadija, Badnjevac.

Vardarska banovina: Stanković Milan, Donjo Brijanje (Leskovac).

D. ODPRAVLJENE PRISILNE PORAVNAVE:

Dravska banovina: Cerlini Drago, Celje; »Inkra«, lastnik Drago Cerlini, Celje; Znidaršič Karol, Bločice pri Rakeku.

Savska banovina: Bodalić Franjo, Virovitica; Dattler Robert i Marija, Crikvenica; Grgačević Ivan, Djakovo; Horn i drug, Osijek; »Jugokirurgija« k. d. Schwarz Leopold, Zagreb; Lovriček Ivan, Vel. Grdjevac; Singer Ignjo, Našice; Spitzer Makso, Glin.

Drinska banovina: Adamić Julka, Vukovar; Alkalay M. Isak, Bijeljina, Husagić Salihov Ibrahim, Bijeljina; Kabiljo S. Jakob, Bijeljina; Novak Marjan, Vinkovci.

Dunavska banovina: Berlet Samuilo, Novi Sad; Herzog Ladislav, Subotica; Vugrin Stevan i Fanika, Novi Sad.

Moravska banovina: Milojković Milan, Zaječar.

* Ostali podatki, n. pr. kedar je ugotovljeni narok, katero sodišče je razglasilo konkurz (poravnava), kdo je konkurzni (prisilni) upravitelj, se izvedo v tajništvu društva.

** Vzrok, zakaj je bilo postopanje odpravljeno, se izve v tajništvu društva.

Naš izvoz živine in jaje v Italijo

Italijanska vlada je izdala naredbo, po kateri je določeno, da morajo italijanske klavnice zaklati vsaj 85% živine domačega izvora. S to novo določbo naj bi se pripomoglo domači živinoreji. Na videz pa izgleda, kakor da bi znala ta naredba zelo nepovoljno vplivati na ves tuji uvoz. Da pa v resnici ne bo imela skoro nikakega vpliva, je razvidno iz sledečega:

V letu 1928. je bilo zaklano v Italiji: telet 2.122.582 komadov, govedi 863.953 komadov, ove in koz 6.824.058 komadov, svinj 3.434.677 komadov. Istega leta je bilo uvoženo: telet 102.367 komadov, govedi 88.288 komadov, ove in koz 2.647 komadov, svinj 97.159 komadov.

Uvoz je torej pokrival manj kakor 10% italijanskega konzuma. Kljub temu, da se je uvoz letos nekoliko povečal, še vedno ne dosega 15%. Iz tega izhaja, da tudi naš izvoz živine ne bo trpel.

Pač pa nam preti mnogo večja nevarnost s strani Romunije, kajti konkurenca je tu od dne do dne hujša. Med tem ko je Romunija izvozila v l. 1929. komaj 753 glav živine, je to število naraslo v l. 1931. že na 21.330 komadov.

Nekoliko bolje stoji naš uvoz živine. V Italijo je bilo namreč uvoženo:

	1931	1930	1929
iz Jugoslavije	66.055	43.410	14.848
iz Bolgarije	15.657	8.065	3.986
iz Madžarske	16.926	8.644	779

Opaža se torej jačanje madžarskega in bolgarskega uvoza.

Pri izvozu jaje v Italijo nam dela v zadnjem času konkurenco evropska Turčija. Tako je bilo uvoženo (komadov):

	1931	1930
iz Jugoslavije	76.988	75.862
iz evr. Turčije	65.929	52.955
iz Poljske	18.558	31.358
iz Egipta	10.328	4.380

V svrhu boljšega razvoja našega izvoza govedi bi bilo dobro, če bi stopili v stike z italijanskim združenjem mesarjev ter na ta način organizirali našo trgovino. To bi bilo treba pa čimprej storiti, ker se tudi tu dela na tem, da bi mesarsko združenje nabavljalo govedo za svoje člane.

»Glasnik«.

Priporoča se
Gregorc & Ko.
Ljubljana
Veletrgovina specialnega in kolonijalnega blaga, raznega žganja in špirta.
Telefon 22-46 Erzejevič Gregorc
Zahtevajte specialne ponudbe!

Pregled izvoza gozdnih proizvodov v letu 1930/1931

	1930/31	1929/30	1928/29	1927/28
1. drva	412.640'8	79'09	274.771'5	51'60
2. gradbeni les	412.640'8	1.156'91	750'097'5	668'77
3. žel. pragi:				
a) hrastovi	158.777'6	115'27	93.334'2	65'47
b) bukovni in borovi	44.846'3	28'67	54.399'5	31'84
4. lesni izdelki	38.486'5	75'66	21.019'6	39'10
5. ekstrakti:				
a) hrastovi	9.054'7	40'39	6.775'6	31'06
b) kostanjevi	4.954'7	24'97	6.230'7	17'01
6. ostali gozdni produkti	98.599'1	160'27	86.193'0	135'89
Skupaj	1.933.661'5	1.681'23	1.290.824'6	1.040'74

Mednarodni borzni indeksi

Velike efektivne borze so bile v tednu od 27. februarja do 5. marca pretežno trdne. Tudi sicer se je položaj tako na newyorškem trgu kot na večini evropskih delniških trgov zboljšal, tako da se je mogel mednarodni borzni indeks, izračunjen iz delniških indeksov spodaj navedenih desetih efektivnih trgov, dvigniti na letošnje rekordno stanje 45'8, pri čemer je indeks na koncu leta 1927 enak 100.

Konec l. 1927	Začetek	2. I.	27. II.	5. III.
= 100	1929	1932	1932	1932
London	102'6	35'1	38'1	40'7
Pariz	156'8	47'8	72'0	69'8
Bruselj	133'8	31'0	34'2	36'9
Amsterdam	104'5	26'5	29'2	30'5
Stockholm	109'5	26'1	29'2	30'4
Zürich	101'0	38'8	45'4	46'7
Dunaj	91'4	41'6	41'0	40'7
Praga	108'3	55'6	56'0	52'4
Milan	124'0	60'2	61'0	62'4
New York	137'3	44'6	45'6	47'8

Vidimo veliko dviganje na londonskem efektivnem trgu, nazadovanje v Parizu — kar je spričlo skoraj prevelikih dvigov v prejšnjih tednih precej naravno —, dvige v Bruslju, Amsterdamu, Stockholmu in Zürichu, majhno nazadovanje na Dunaju in večje v Pragi ter precejšnji dvig v Milanu in v New Yorku. Vobče se more označiti položaj kot zadovoljiv.

Sveže najfine še norveške

ribje olje

iz lekarne

Dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Indeks cen za mesec februar t. l.

Odsek za gospodarske študije pri Narodni banki je pravkar izdal poročilo o gibanju indeksa cen blagu v trgovini na debelo v mesecu februarju t. l.

Ako primerjamo indekse številke za pretekli mesec s onimi istega meseca preteklih let, tedaj dobimo sledečo sliko:

feb.	rastl.	živ.	ind.	totalni
1929	133'1	109'0	95'8	105'5
1930	100'7	97'1	85'9	92'1
1931	73'5	78'1	72'1	74'8
1932	70'3	57'6	68'8	67'3

Iz tega izhaja, da je znašal totalni indeks za mesec februar 67'3; v januarju letošnjega leta je znašal 67'8, v decembru 67'2 in novembru 68'6. Vidimo torej, da so cene stale v zadnjih štirih mesecih najvišje v mesecu novembru, da so v decembru nekoliko padle, se januarja zopet malenkostno dvignile in februarja zopet padle.

Kar se posameznih predmetov tiče, vidimo, da so najboljše padli živinski proizvodi, kajti tu znaša padec tekom leta dni za preko 20 točk, od leta 1929. pa celo za preko 50 točk. Letošnji padec gre predvsem na račun padca cen jajcam, dočim so cene volovom in zaklani živini le padle v manjši meri.

Veliko manjši padec zaznamujemo pri industrijskih proizvodih in najmanjši pri rastlinskih. Izmed industrijskih proizvodov so padle samo cene pločevini in špirtu, dočim imajo cene vseh ostalih produktov čvrsto tendenco.

Splošni indeks je padel tekom preteklega leta za 7'5 točk, torej veliko manj kot do februarja 1931, ko je ta padec znašal skoro 20 točk.

Indeks cen naših izvoznih in uvoznih predmetov nam kaže sledečo sliko:

	feb. 1932	jan. 1932
Izvozni predmeti	65'3	66'4
Uvozni predmeti	64'4	65'1
	feb. 1931	feb. 1930
Izvozni predmeti	74'9	101'9
Uvozni predmeti	71'1	84'7

Predvsem nam pade tu v oči ugotovitev, da je februarja 1930 bil indeks naših izvoznih predmetov za 17'2 točke višji od indeksa cen naših uvoznih predmetov, da pa znaša letos ta razlika komaj 0'9 točke. Ta izprememba gre na rovaš dejstva, da tvorijo večino naših izvoznih predmetov agrarni produkti, katerih cena je padla v veliko večjem nesorazmerju kot pa cena industrijskih produktov, ki tvorijo predmete našega uvoza. Da ta činjenica kaj neprijetno vpliva na vse naše gospodarstvo, je pač razumljivo.

Dobava prodaja

Dobave. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 22. marca t. l. ponudbe glede dobave 500 kg bučnega olja, 500 kg mila za pranje, 1300 kg riža, 400 kg surove kave, 300 kg ječmenove kave, 400 kg cikorije, 20.000 kg pšenične moke in 1500 kg koruznega zdroba. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave 500 komadov kremenjakov, 500 komadov stekel, 2000 komadov azbestnih kolot in 200 komadov kompletnih mrež za bencinske svetiljke, glede dobave 50 komadov ščetk za čiščenje mrež za bencinske svetiljke ter glede dobave 2500 kg kave. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 30. marca t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg strojnega olja; do 7. aprila t. l. pa glede dobave 1 kompletne sesalke. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 31. marca t. l. ponudbe glede dobave 5000 komadov vžigalnikov, 4500 m izolirane žice in 2 vagona ovs; do 7. aprila t. l. pa glede dobave usnjatih jermen. — Drekija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 3. aprila t. l. ponudbe glede dobave električnega materijala. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 14. aprila t. l. ponudbe glede dobave strokovnih časopisov. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled).

Dobave. Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave tiskovin; do 29. marca t. l. pa glede dobave 700 komadov signalnih šip. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 17. marca t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg portland-cementa. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 14. aprila t. l. ponudbe glede dobave 800 kg žičnikov. — Dne 30. marca t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Subotici licitacija glede dobave ognjegasnega orodja. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled).

Dne 26. marca t. l. se bo vršila pri Ministrstvu zaobračaja, pošte, telegrafa in telefona (odsek za nabave) v Beogradu ofertna licitacija glede dobave 3 kompletnih naprav za električno merjenje telefonsko telegrafskih linij in kablov. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem odseku Palmotičeva ulica 2).

Dobave. Strojni oddelek Drekije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. marca t. l. ponudbe glede dobave 30 komadov samokolnic ter glede dobave orodja. — (Oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani pogoji pa pri istem odseku). — Dne 29. marca t. l. se bo vršila pri Komandi 45. pešadijskega polka v Mariboru licitacija glede dobave živil (fižol, grah, sočivje, sladkor, čaj, olje, riž, testenine, suho meso, zdrob, krompir, moka, kis itd.) ter glede dobave mila: dne 30. marca t. l. pa pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani).

Prodaja lesa. Direkcija šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 30. marca t. l. ponudbe glede prodaje smrekovega lesa. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Ljubljanska borza

Tečaj 14. marca 1932.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2275'19	2286'55
Berlin 100 M	1341'29	1352'09
Bruselj 100 belg	786'84	790'78
Budimpešta 100 pengö	—	—
Curih 100 fr.	1094'35	1099'85
London 1 funt	203'80	205'40
Newyork 100 dol.	—	—
Newyork 100 dolarjev	5622'16	5650'42
Pariz 100 fr.	222'37	223'49
Praga 100 kron	167'20	168'06
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	291'72	294'12

Bethlehem Steel Corp. (Steel-Stahl) poroča, da je padla prodaja od 342 milijonov dol. v letu 1929 na 259 milj. v letu 1930 in nadalje na 186'5 milj. v letu 1931. Se bolj so padla naročila: 369, 240 in 150 milj. dol.

Dr. Viktor Murnik:

Narodno gospodarstvo in Sokolstvo

(Nadaljevanje)

5. Nove iznajdbe, novi stroji

Da se vkljub ohranitvi ali celo povečanju množine izdelkov zniža število za izdelavo potrebnih delavcev, tak položaj more namreč nastati tudi iz drugega vzroka, kakor zbog boljšega in hitrejšega dela. Tak vzrok so nove iznajdbe, novi stroji, ki omogočajo z manjšim številom delavcev izdelavo iste ali še večje množine blaga in v mnogo krajšem času. Radi tega bi se mogoče sklepali, da bo ob vedno bolj se množecih iznajdbah treba vedno manj delavcev, da bo vedno več brezposelnih. Motnje so to, povzročene po napredkih tehnike. Podjetnik se jim ne more ustavljati, če naj bo kos konkurenci, ki se jih okorišča. Tudi delavci jih ne morejo izenačiti z boljšim in hitrejšim delom. Vendar brezposelnost zbog uvedbe novih strojev more biti le prehodna. Stroji se ne izdelujejo in ne popravljajo sami. Mogoča, vedno bolj se razvijajoča industrija strojev daje vedno več delavcem zasluzka, četudi ne — kakor mislijo nekateri narodnogospodarski učenjaki — vsemu ali celo večjemu številu delavcev, kakor je ono, kateremu delo strojev vzame kruh. Toda nove iznajdbe in novi stroji tudi ustvarjajo nove potrebe in vedno širših krogih. Nastajajo nove industrije in nove prilike za zaposlenje delavcev. Saj bi bile sicer že dosežane tako množične iznajdbe morale povzročiti trajno brezposelnost onega števila delavcev, ki so zbog dela strojev postali nepotrebni, pa je vendar dobilo dela tudi še zbog porasta prebivalstva pomnoženo število delavcev. Toda za neki čas novi stroji vendar naredijo dosti brezposelnih. Ti so prisiljeni prilagoditi se novim razmeram, poiskati si drugo delo. Prej pa bodo dobili novo delo in se mu prilagodili oni, ki jim je delovna sila večja, telesna, moralna in duhovna kakovost boljša.

6. Brezposelnost zbog razširjanja industrije med »barvaste narode«

So pa, ki pravijo, da je brezposelnost v Evropi in v severni Ameriki začelo povzročati in da jo bo čim dalje bolj množilo razširjanje industrije v vzhodni Aziji, Indiji, južni Ameriki, južni Afriki. Tako pravi po svojem delu »Propad zapadnega sveta« zasloveli Oswald Spengler v svoji naj-

novejši knjigi »Človek in tehnika. Prispevek k filozofiji življenja«, da so tam nastali ali da nastajajo industrijski okolišaji, ki predstavljajo uničujočo konkurenco. To pa radi nizkih med barvastih delavcev, v primeri s katerimi imenuje Spengler dohodke belih delavcev »knežec«. Oddod da se meče problem brezposelnosti v razvoj, »brezposelnosti, ki ni kriza, ampak začetek katastrofe«. Mezda belega delavca, danes nevarnost za njegovo življenje, temelji v svoji višini izključno na monopolu, ki so ga okoli njega postavili vodniki industrije. Ves drugi svet je bil doslej razpečevališče za industrijo zapadne Evrope in severne Amerike. Pa je prišla »izdaja tehnike«. Bili smo edini lastniki ne snovi, ampak metod in močganov, ki so bili šolani za njih porabo. »Ne da bi skrivali tehnično znanje, največji zaklad, ki so ga imeli beli narodi, so ga na vseh visokih šolah, z besedo in črko bahavo podajali vsemu svetu in bili ponosni na občudovanje Indijcev in Japoncev. Vsi »barvastici« da so prodrli v te skrivnosti in jih začeli izrabljati.

Nevarnost pa vidi Spengler še drugje. Ne morda v tempu iznajdb, ki »raste v fantastičnost«. »Ni res«, pravi, »da človeška tehnika prihranja delo.« Število potrebnih rok raste s številom strojev, ker tehnični luksuz stopnjuje vsako drugo vrsto luksusa in ker umetno življenje postaja vedno umetnejše. K bistvu človeške tehnike mu spada, »da vsaka iznajdba obsega možnost in nujnost novih iznajdb, da vsaka izpolnjena želja zbudi tisoč drugih, vsak triumf nad narodo mika še k večjim.«

7. Propad strojne tehnike?

Toda to napredovanje strojne tehnike, misli Spengler, da bo nehalo. Prerokuje ji celo propad. »Da se samo sedanjí obstoj tehničnih postopkov in naprav vzdrži na enaki višini, je treba, recimo, 100.000 izvršnih glav, organizatorjev, iznajditeljev in inženjerjev. Krepko, celo tvorno nadarjeni morajo biti, navdušeni za svojo stvar in z železno pridnostjo ter z velikimi stroški skozi leta v to izobraževani.« Zadnji čas pa da se »vprav močni in tvorno nadarjeni obračajo od praktičnih problemov in ved proč k čisti spekulaciji.« Faustično mišljenje se začneja nasičati tehnike. Neka utrujenost se razširja, neka vrsta pacifizma v boju proti narodi. Ljudje se obračajo k preprostejšim, prirodi bližnjim živlenskimi oblikam, goje sport namesto tehničnih poskusov, sovražijo velika me-

³ Oswald Spengler: »Der Mensch und die Technik. Beitrag zu einer Philosophie des Lebens«, str. 84 in sl.
⁴ Istotam, str. 56, 72 in 73.

sta, radi bi ven iz prisilnosti brezdušnega dela, iz suženjstva stroja, iz jasne in mrzle atmosfere tehnične organizacije... »Beg rojenih vodnikov pred strojem se začneja. Kmalu bodo samo še talenti drugega reda, zaostajalci velike dobe, na razpolago. Vsak veliki podjetnik ugotavlja pešanje duhovnih kakovosti naraščaja. Toda veličastni tehnični razvoj 19. stoletja je bil mogoč samo na podlagi stalno se dvigajoče duhovne višine. Ne pešanje samo, že prestanek je nevaren in kaže na konec, pa naj bo še toliko dobro šolanih rok voljnih za delo.«

»Pa kako je s tem?« vprašuje Spengler. Vodniki in vojni delavci, pravi, da se ne razumejo več. »Neštete roke delajo na stvarih, ki o njih dejanski vlogi v življenju, tudi v lastnem, ne vedo prav nič več in na katerih uspehu niso notranje prav nič udeleženi. Razširja se duševna pustota, brezupna enoličnost brez višin in globin, ki zbujajo razsrjenost — proti življenju nadarjenec, ki so rojeni s tvorno močjo. Noče se videti, ne razume se več, da je voditeljsko delo trše, da je lastno življenje odvisno od njegovega uspeha. Čuti se samo, da to delo osrečuje, da vznša in bogati dušo, in zato se sovraži.« V resnici pa da »ne morejo niti roke niti glave kaj premeniti na usodi strojne tehnike, ki se je razvila iz notranje dušne nujnosti in sedaj zori dovršitvi, koncu nasproti... Tragedija se zaključuje.« Napetost med vodniškim in izvršujočim delom je dosegla stopnjo katastrofe. Pomen dela vodnikov in gospodarska vrednost vsake pristne osebnosti v tem delu je postal tako velik, da večini od spodaj gor ni več viden in razumljiv. Pri delu rok pa je posameznik sedaj čisto brez pomena. Samo število ima še vrednost. Človeško umljiva posledica da je, da se začne »upor rok proti njih usodi, proti stroju, proti organiziranemu življenju, naposled proti vsem in vsemu.« Tako se »organizacija dela, kakršna izza tisočletij tiči v pojmu skupnega dela več ljudi in ki ima za podlago razliko med vodniki in vojenci, glav in rok, razdira od spodaj gor. Toda »masa« je le zanikanje, in sicer pojma organizacije, nič, kar bi bilo zase sposobno življenja. Armada brez častnikov je samo odvečna in izgubljena truma ljudi... Ta upor krog in krog na zemlji grozi, da bo uničil možnost tehničnogospodarskega dela. Vodniki morejo bežati, toda vojenci, ki so postali odveč, so izgubljeni. Njih število pomeni njih smrt.«

(Dalje prihodnjič.)

⁵ Istotam, str. 81 in 82.⁶ »Der Mensch und die Technik«, str. 73 in 74.⁷ Istotam, str. 83 in 84.

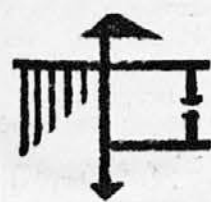
**TISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA

GREGORČICEVA 23

TELEFON št. 25-52

se priporoča za
cenj. naročila, ki
jih bo izvršila
hitro, lično in
po zmerni ceni

Tiskarna Merkur je novo, moderno podjetje. Poleg 5 Linotype stavnih strojev, na katerih lahko izvrši vsakovrstne knjige, brošure, časopise in revije v najkrajšem času, je založena z vsakovrstnim črkovnim in okrasnim materialom in ima nove, moderne brozotiskalne stroje, za hitro in množinsko izvršitev pa rotacijski tisk v eni ali več barvah.

Razen vsakovrstnih reklamnih tiskovin, ki so seveda za vsak predmet svojevrstne, tiska za trgovce, obrtnike: dopisni papir, memorande, kuverte, posetne karte, komisijske knjižice, račune, letake in lepake in sploh vse druge v to stroko spadajoče tiskovine.

Zahtevajte proračune!

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

Sedež: Ljubljana.

Besedilo: Carl Pollak d. d.

Po sklepu višjega deželnega sodišča kot rekurznega sodišča v Ljubljani z dne 31. XII. 1931. R I 155/31-2, in odločbi stola sedmorice v Zagrebu z dne 23. II. 1932, Ut 40/32-2, se s tusodnim sklepom z dne 31. X. 1931, Reg. B I 129/23, dovoljeni vpis izpremembe v upravnem svetu družbe preklične ter se radi tega izbrišeta kot člana upravnega sveta dr. Miličič Ivo in dr. Gortan Vekoslav in vzpostavi vpis izbrisanih članov upravnega sveta Pollaka Jeana B., Pollak Pavla, Friede Osvalda in Majena Franceta.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 2. marca 1932.

(Firm. 210 — Reg B I 129/38.)

*

Sedež: Ljubljana.

Besedilo: Trboveljska premogokopna družba.

Izbriše se prokura ravnatelja Simona Radnai radi upokojitve.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 27. februarja 1932, Firm. 192. — Reg. B II 163/29.

*

Sedež: Oplotnica.

Besedilo: Dr. Hugo Windisch-Graetz. Obratni predmet: Eksport lesnih proizvodov.

Sedež firme so odslej Konjice.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 17. februarja 1932.

Firm. 8/32 — Reg A III 135/3.

*

Sedež: Zagorje ob Savi.

Besedilo: Mirko Weinberger, trgovina z žitom in moko vseh vrst na debelo v Zagorju ob Savi.

Besedilo firme pravilno: Mirko Weinberger.

Obratni predmet: Trgovina z žitom in moko vseh vrst na debelo in apneničarstvo.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III.,

dne 27. februarja 1932.

Firm. 185. — Reg A IV 165/4.

Izbrisala se je nastopna firma:

Sedež: Celje.

Besedilo: Žumer i drugovi, družba z omejeno zavezo.

Zb. g. odredka koncesije.

Obratni predmet: Autoprevoz ljudi in blaga.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 24. februarja 1932.

Firm. 60/32 — Reg. C II 32/5.

*

Sedež: Ljubljana.

Besedilo: »Viktoria«, tovarna kavnih surrogatov v Ljubljani, Pečevnik Albert.

Radi opusta obrata.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. februarja 1932.

Firm. 155 — Reg. A II 127/3.

*

Sedež: Vič.

Besedilo: Raimund Andretto.

Obratni predmet: tovarna salam.

Radi opusta obrata.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 23. januarja 1932.

Firm. 72. — Posam. I 289/7.

Nov poklic

za dame in gospe z vpeljavo strojnega pletarstva v hiši. Zajemčen zaslužek ca. 1500 Din mesečno.

ker prevzamemo izgotovljeno blago, plačamo zaslužek za pletenje in dostavimo v izdelavo prejo. Pišite še danes po brezplačne prospekte na Domača Pletarska industrija, št. 65, Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva 6.

Trgovci! Naročajte blago pri tiskarjah, katere oglašajo v »Trgovskem listu«!

KUVERTA LJUBLJANA
Krajska in Vojarska pot
TVORNICI KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

VELETRGOVINA kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!